

**SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU
A RADY 2004/.../ES
ze dne**

o patentovatelnosti vynálezů realizovaných počítačem

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 95 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy²,

¹ Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 154.

² Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 24. září 2003 (Úř. věst. C 77 E, 26.3.2004, s. 230), společný postoj Rady ze dne ... (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a postoj Evropského parlamentu ze dne ... (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku).

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Uskutečnění vnitřního trhu předpokládá odstranění překážek volného pohybu a narušování hospodářské soutěže a vytvoření prostředí příznivého pro inovace a investice. V této souvislosti je ochrana vynálezů patenty významným prvkem pro úspěch vnitřního trhu. Účinná, transparentní a harmonizovaná ochrana vynálezů realizovaných počítačem ve všech členských státech je nezbytná pro udržení a podporu investic v této oblasti.
- (2) V ochraně vynálezů realizovaných počítačem, kterou poskytují správní postupy a judikatura jednotlivých členských států, existují rozdíly. Tyto rozdíly by mohly vytvořit překážky obchodu, a tudíž bránit řádnému fungování vnitřního trhu.
- (3) Tyto rozdíly by se mohly zvětšit s přijímáním nových a odlišných správních postupů jednotlivými členskými státy nebo s odlišným vývojem vnitrostátní judikatury vykládající stávající právní předpisy.
- (4) Zvyšující se šíření a užívání počítačových programů ve všech oblastech techniky a jejich celosvětové šíření prostřednictvím internetu jsou rozhodujícím faktorem technické inovace. Proto je ve Společenství nutné zajistit optimální prostředí pro ty, kdo vyvíjejí a užívají počítačové programy.

- (5) V důsledku toho by měly být právní předpisy, jimiž se řídí patentovatelnost vynálezů realizovaných počítačem, harmonizovány tak, aby výsledná právní jistota a úroveň požadavků na patentovatelnost umožňovaly inovačním podnikům co nejlepší využití jejich tvůrčího procesu a podněcovaly investice a inovace. Právní jistota bude rovněž zajištěna tím, že v případě pochybností ohledně výkladu této směrnice mají vnitrostátní soudy možnost a vnitrostátní soudy posledního stupně povinnost požádat o rozhodnutí Soudní dvůr.
- (6) Společenství a jeho členské státy jsou vázány dohodou o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „dohoda TRIPS“), schválenou rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986-1994)³. Ustanovení čl. 27 odst. 1 dohody TRIPS stanoví, že patenty mohou být uděleny na jakékoli vynálezy bez ohledu na to, zda jde o výrobky nebo o postupy, ve všech oblastech techniky, za předpokladu, že jsou nové, zahrnují vynálezeckou činnost a jsou průmyslově využitelné. Kromě toho by podle uvedeného článku měly být patenty dostupné a patentová práva využitelná bez diskriminace, pokud jde o oblast techniky. Tyto zásady by se tedy měly vztahovat na vynálezy realizované počítačem.

³ Úř. věst. L 336, 23.12.1994, s. 1.

- (7) Podle Úmluvy o udělování evropských patentů podepsané v Mnichově dne 5. října 1973 (dále jen „Evropská patentová úmluva“) a patentových zákonů členských států výslovně nejsou považovány za vynálezy, a tudíž jsou vyloučeny z patentovatelnosti, počítačové programy, jakož i objevy, vědecké teorie, matematické metody, estetické výtvary, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti a podávání informací. Tato výjimka však platí a je odůvodněná jen v rozsahu, v němž se patentová přihláška nebo patent týká uvedeného předmětu nebo činností jako takových, protože tento předmět a činnosti jako takové nepatří do žádné oblasti techniky.
- (8) Cílem této směrnice je zabránit různým výkladům ustanovení Evropské patentové úmluvy o omezení patentovatelnosti. Výsledná právní jistota by měla přispět k vytvoření vhodných podmínek pro investice a inovace v oblasti programového vybavení počítačů.
- (9) Patentová ochrana umožňuje novátorům využít jejich tvůrčích schopností. Patentová práva chrání inovace v zájmu společnosti jako celku a neměla by být užívána způsobem, který je v rozporu s pravidly hospodářské soutěže.
- (10) Podle směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů⁴ je jakékoli vyjádření původního počítačového programu chráněno autorským právem jako literární dílo. Avšak myšlenky a zásady, na kterých je založen jakýkoli prvek počítačového programu, autorským právem chráněny nejsou.

⁴ Úř. věst. L 122, 17.5.1991, s. 42. Směrnice ve znění směrnice 93/98/EHS (Úř. věst. L 290, 24.11.1993, s. 9).

- (11) Má-li být vynález považován za patentovatelný, měl by mít technickou povahu, a tudíž by měl patřit do oblasti techniky.
- (12) Obecně platí, že mají-li vynálezy zahrnovat vynálezeckou činnost, měly by vytvářet technický přínos ke stavu techniky.
- (13) Proto i když vynález realizovaný počítačem patří do oblasti techniky, pokud nepředstavuje technický přínos ke stavu techniky, protože například jeho konkrétní přínos postrádá technickou povahu, nezahrnuje vynálezeckou činnost a nebude proto patentovatelný.
- (14) Pouhé provedení jinak nepatentovatelné metody na zařízení, jakým je počítač, samo o sobě nepostačuje k potvrzení toho, že jde o technický přínos. Proto patentovatelným vynálezem nemůže být počítačem realizovaná obchodní metoda, metoda zpracování údajů nebo jiná metoda, jejíž jediný přínos ke stavu techniky nemá technickou povahu.
- (15) Pokud se přínos ke stavu techniky týká pouze nepatentovatelného předmětu, nemůže jít o patentovatelný vynález bez ohledu na způsob, kterým je věc prezentována v patentových nárocích. Požadavek ohledně technického přínosu nelze například obejít pouhým uvedením technických prostředků v patentových nárocích.

- (16) Kromě toho algoritmus nemá ve své podstatě technickou povahu, a proto nemůže být technickým vynálezem. Nicméně metoda, která zahrnuje použití algoritmu, by mohla být patentovatelná, je-li použita pro řešení technického problému. Jakýkoli patent udělený na takovou metodu by však neměl vytvářet monopol na samotný algoritmus nebo na jeho užití v souvislostech, které patent nepředpokládá.
- (17) Rozsah výlučných práv vyplývajících z patentu je vymezen patentovými nároky, jak jsou vykládány s odkazem na popis a případné výkresy. Patentové nároky na vynálezy realizované počítačem by měly být uplatněny alespoň s odkazem na výrobek, jako například programově řízené zařízení, nebo na postup prováděný v tomto zařízení. Budou-li proto jednotlivé prvky programového vybavení použity v souvislostech, které nezahrnují vytvoření výrobku nebo postupu, na který byl platně uplatněn patentový nárok, nebude toto použití znamenat porušení patentové ochrany.
- (18) Právní ochrana vynálezů realizovaných počítačem nevyžaduje zavedení samostatného souboru právních norem namísto pravidel vnitrostátního patentového práva. Pravidla vnitrostátního patentového práva nadále představují nezbytný základ právní ochrany vynálezů realizovaných počítačem. Tato směrnice pouze vyjasňuje současný právní stav za účelem zajištění právní jistoty, transparentnosti a jasnosti práva a zamezení jakéhokoli posunu k patentovatelnosti nepatentovatelných metod, jako jsou například zřejmé či netechnické postupy a obchodní metody.
- (19) Tato směrnice by se měla omezit na stanovení některých zásad v oblasti patentovatelnosti tohoto druhu vynálezů, přičemž cílem těchto zásad je zejména zajistit, aby vynálezy, které patří do oblasti techniky a vytvářejí technický přínos, mohly být předmětem ochrany, a naopak zajistit, aby ty vynálezy, které nevytvářejí technický přínos, neměly na tuto ochranu právo.

- (20) Konkurenční postavení průmyslu Společenství vůči jeho hlavním obchodním partnerům se zlepší, pokud budou odstraněny současné rozdíly v oblasti právní ochrany vynálezů realizovaných počítačem a pokud bude právní stav transparentní. Vzhledem k současnému trendu, kdy tradiční zpracovatelský průmysl přesouvá své provozní činnosti do zemí s nižšími náklady mimo Společenství, je důležitost ochrany duševního vlastnictví, a zejména patentové ochrany, zcela zřejmá.
- (21) Tato směrnice by se neměla dotýkat použití článků 81 a 82 Smlouvy, zejména pokud dodavatel mající dominantní postavení odmítne umožnit použití patentované techniky, která je nutná výlučně pro zajištění konverze konvencí používaných ve dvou různých počítačových systémech nebo sítích k umožnění komunikace a výměny obsahu údajů mezi nimi.
- (22) Práva vyplývající z patentů udělených na vynálezy v oblasti působnosti této směrnice by se neměla dotýkat úkonů povolených podle článků 5 a 6 směrnice 91/250/EHS, zejména podle ustanovení uvedené směrnice o rozkladu a interoperabilitě. Zejména by úkony, které podle článků 5 a 6 směrnice 91/250/EHS nevyžadují svolení nositele práv ohledně jeho autorských práv k počítačovému programu a které by, nebýt uvedených článků, vyžadovaly takové svolení, neměly vyžadovat svolení nositele práv ohledně jeho patentových práv k počítačovému programu.

(23) Protože cílů této směrnice, tedy harmonizace vnitrostátních pravidel týkajících se patentovatelnosti vynálezů realizovaných počítačem, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto jich může být lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku tato směrnice nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení uvedených cílů,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Oblast působnosti

Tato směrnice stanoví pravidla patentovatelnosti vynálezů realizovaných počítačem.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) „vynálezem realizovaným počítačem“ každý vynález, jehož provedení vyžaduje použití počítače, počítačové sítě nebo jiného programovatelného zařízení, přičemž tento vynález má jeden nebo více znaků, které jsou zcela nebo zčásti uskutečňovány prostřednictvím jednoho nebo několika počítačových programů;

- b) „technickým přínosem“ přínos ke stavu techniky v technické oblasti, který je nový a pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky. Technický přínos je hodnocen podle rozdílu mezi stavem techniky a rozsahem patentového nároku posuzovaného jako celek, který musí zahrnovat technické znaky, bez ohledu na to, zda jsou tyto znaky doprovázeny netechnickými znaky či nikoli.

Článek 3

Podmínky patentovatelnosti

Aby vynález realizovaný počítačem byl patentovatelný, musí být průmyslově využitelný, nový a zahrnovat vynálezeckou činnost. Aby vynález realizovaný počítačem zahrnoval vynálezeckou činnost, musí vytvářet technický přínos.

Článek 4

Vyloučení z patentovatelnosti

1. Počítačový program jako takový nemůže být patentovatelným vynálezem.
2. Vynález realizovaný počítačem není považován za vytvářející technický přínos pouze proto, že zahrnuje použití počítače, sítě nebo jiného programovatelného zařízení. Proto nejsou patentovatelné vynálezy zahrnující počítačové programy, ať již jsou vyjádřené jako zdrojový kód, strojový kód nebo mají jakoukoli jinou podobu, které provádějí obchodní, matematické nebo jiné metody a nevytvářejí žádné technické účinky nad rámec běžných fyzických interakcí mezi programem a počítačem, sítí nebo jiným programovatelným zařízením, v němž je tento program aplikován.

Článek 5

Forma patentových nároků

1. Členské státy zajistí, aby na vynález realizovaný počítačem mohl být uplatněn patentový nárok jako na výrobek, tj. jako na programově řízený počítač, programově řízenou počítačovou síť nebo jiné programově řízené zařízení, nebo jako na postup uskutečňovaný tímto počítačem, počítačovou sítí nebo zařízením prostřednictvím spuštění programového vybavení.
2. Není dovoleno uplatnit patentový nárok na počítačový program, buď sám o sobě nebo na nosiči, pokud tento program po zavedení do programovatelného počítače, programovatelné počítačové sítě nebo jiného programovatelného zařízení a po svém spuštění vytvoří výrobek nebo postup, na který je uplatněn patentový nárok ve stejné patentové přihlášce v souladu s odstavcem 1.

Článek 6

Vztah k směrnici 91/250/EHS

Práva vyplývající z patentů udělených na vynálezy spadající do oblasti působnosti této směrnice se nedotýkají úkonů povolených podle článků 5 a 6 směrnice 91/250/EHS, zejména podle ustanovení uvedené směrnice o rozkladu a interoperabilitě.

Článek 7

Sledování

Komise sleduje dopad vynálezů realizovaných počítačem na inovace a hospodářskou soutěž v evropském i mezinárodním měřítku na podniky Společenství, zejména malé a střední podniky, na uživatele softwaru s otevřeným zdrojovým kódem a na elektronický obchod.

Článek 8

Zpráva o účincích směrnice

Komise podá Evropskému parlamentu a Radě do ...^{*} zprávu

- a) o dopadu patentů na vynálezy realizované počítačem na faktory uvedené v článku 7;
- b) o tom, zda jsou pravidla, kterými se řídí doba platnosti patentu a stanovení požadavků na patentovatelnost, a konkrétněji novost, vynálezecká činnost a vlastní rozsah patentových nároků, přiměřená a zda by s ohledem na mezinárodní závazky Společenství bylo žádoucí a právně možné tato pravidla změnit;

^{*} Pět let ode dne vstupu této směrnice v platnost.

- c) o tom, zda byly zaznamenány problémy s ohledem na členské státy, v nichž požadavky na novost a vynálezeckou činnost nejsou před vydáním patentu zkoumány, a pokud takové problémy zaznamenány byly, zda je žádoucí přijmout opatření k jejich vyřešení;
- d) o tom, zda byly zaznamenány problémy s ohledem na vztah mezi patentovou ochranou vynálezů realizovaných počítačem a ochranou počítačových programů autorským právem podle směrnice 91/250/EHS a zda v souvislosti s vynálezy realizovanými počítačem došlo k jakémukoli zneužití patentového systému;
- e) o způsobu, jakým byly zohledněny požadavky této směrnice v praxi Evropského patentového úřadu a v jeho instrukcích pro provádění průzkumu;
- f) o aspektech, v souvislosti s nimiž může být nezbytné připravit diplomatickou konferenci, která by revidovala Evropskou patentovou úmluvu;
- g) o dopadu patentů na vynálezy realizované počítačem na vývoj a obchodní využití interoperabilních počítačových programů a systémů.

Článek 9 Přezkum dopadu

Komise na základě sledování podle článku 7 a na základě zprávy vypracované podle článku 8 přezkoumá dopad této směrnice a v případě potřeby předloží Evropskému parlamentu a Radě pozměňující návrhy.

Článek 10

Provádění

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do ...^{*}. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 11

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

^{*} Dva roky ode dne vstupu této směrnice v platnost.

Článek 12

Určení

Tato směrnice je určena členským státům.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament
předseda

Za Radu
předseda *nebo* předsedkyně
